

Nieuwsbulletin Paro N.O.

[Parodontologiepraktijken Noord- en Oost-Nederland]

Nr 13 • Mei 2012

Eindredactie: Nico Corba
Vormgeving: Aat Doek BNO

In deze uitgave

- EuroPerio 7
- Een geweldige ervaring die ik in de toekomst graag nog eens zou willen meemaken
- Comprehensive periodontal therapy
- Active-in-one-day
- Differentiatie Parodontologie Mondzorgkunde Groningen
- Relatie tussen parodontitis en reumatoïde artritis
- Noordoost Symposium voor mondhygiënist
- Nieuws

> EuroPerio 7

Van 6-9 juni a.s. wordt voor de zevende keer het driejaarlijkse congres van de European Federation of Periodontology (EFP) georganiseerd. Ditmaal zal deze gebeurtenis zich afspelen in Venen. Het eerste congres vond in 1994 plaats in Parijs, waarna Florence, Geneve, Berlijn, Madrid en Stockholm volgden. De EFP is een federatie van de wetenschappelijke verenigingen voor Parodontologie uit 25 landen. Vanuit de NVvP spelen Prof. dr. Ubele van der Velden en

Dr. Edwin Winkel al jarenlang een belangrijke rol. Omdat ieder lid van een nationale vereniging ook automatisch lid is van de EFP bedraagt het ledenaantal momenteel 14.000, waarmee het één van de grootste tandheelkundige organisaties ter wereld is. Het mag duidelijk zijn dat de congressen inhoudelijk zeer de moeite waard zijn. Het programma bestrijkt nagenoeg het gehele veld van de parodontologie en implantologie, zowel wetenschappelijk als

klinisch. Na een bezoek is de accu weer volledig opgeladen, niet in het minst door het feit dat je er vele interessante collega's ontmoet uit diverse landen. Vanuit Nederland zullen Frank Abbas, Menke de Smit, Renske Thomas, Yvonne de Waal, Edwin Winkel en Arie-Jan van Winkelhoff een presentatie verzorgen. Tenslotte is de zogenaamde "Hollandse

avond" nog de moeite van het vermelden waard. Dan komen alle Nederlandse congresbezoekers bij elkaar om een avond feest te vieren en hun ervaringen uit te wisselen. •

NICO CORBA

> Een geweldige ervaring die ik in de toekomst graag nog eens zou willen meemaken

Met ondersteuning van de PPT reisde mondhygiënist Lisette Ranselaar naar Nepal om te werken in een NOHS dental camp.

De Netherlands Oral Health Society (www.nohs.nl) organiseert twee keer per jaar een reis naar Nepal om aan het werk te gaan in afgelegen bergdorpjes. Onze groep bestond uit 10 tandartsen, 5 mondhygiënist en een assistente. De eerste dagen hebben wij in Kathmandu doorgebracht. Ik herinner me nog heel goed de complete chaos en de stinkende uitlaatgassen. Vooral de armoede heeft echter diepe indruk op me gemaakt. Na een paar dagen vertrokken wij richting ons eerste basiskamp in Chitwan, van hieruit reisden we naar de vier verschillende afgelegen dental camps. De lokale bevolking zat bij aankomst vaak al op ons te wachten. Sommige mensen moesten er wel 6 uur voor lopen. Aangezien

onze tandartsen nauwelijks Nepalees spraken werden ze geassisteerd door een Nepalese vrijwilliger die redelijk Engels sprak. Nadat het gebit in kaart was gebracht mochten de patiënten plaatsnemen op het scaling bankje of het extractie bankje. Nog nooit heb ik zoveel (hard) tandsteen gezien! Frequent suikergebruik is over het algemeen nog een onbekend verschijnsel, met als voordeel dat weinig patiënten hun gebit door cariës verliezen. Ernstige gebitsbedreigende parodontitis komt daarentegen zeer veel voor. Sommige patiënten hadden nog nooit een tandenborstel gezien en hielden hun gebit schoon met een takje. Voor ons als mondhygiënist een mooie taak om voorlichting en poetsinstructies te geven. We hebben aan schoolkinderen klassikaal poetsles gegeven. En daarna kregen alle kinderen een tandenborstel met tandpasta.

De dankbaarheid van de mensen was opvallend. Overal werden we bijzonder hartelijk ontvangen. Een tika (stip op je voorhoofd) en een bloemenkrans als geschenk kregen we vaak als bijzondere blijk van waardering, ongeacht of ze zelf ook maar een roepie hadden te besteden. Tijdens het laatste deel van de reis hebben we een prachtige trektocht gemaakt door de overweldigende Nepalese natuur.

Ondanks dat het een pittige tocht was, heb ik hier erg van genoten. Zeker een aanrader! •

LISETTE RANSELAAR, MONDHYGIËNIST IN DE PARODONTOLOGIE PRAKTIJK TWENTE

> Comprehensive periodontal therapy

De AAP, The American Academy of Periodontology, publiceert met enige regelmaat artikelen waarin de huidige stand van zaken (state of the art) over een bepaald onderwerp wordt beschreven. Een commissie van deskundigen stelt dan aan de hand van alle beschikbare wetenschappelijke literatuur een rapport op ten behoeve van het gehele behandelteam: tandarts, mondhygiënist en parodontoloog. Zulke rapporten zijn vrij toegankelijk op de site van de AAP: www.perio.org onder het tabblad Health Professionals; clinical/scientific resources. Zo wordt in het onderhavige artikel de opvatting (statement) van de AAP beschreven, de Amerikaanse evenknie van onze NVvP, over parodontaal onderzoek en behandeling van patiënten met meer uitgebreide parodontale of peri-implantaire ontstekingen. De AAP rekent, evenals de NVvP, onderzoek en behandeling van peri-implantaire weefsels eveneens tot haar vakgebied. Parodontale zorg omvat diagnose en behandeling van ziekten van de steunweefsels rond natuurlijke tanden en kiezen, maar ook rond implantaten.

Het doel van behandeling is om te komen tot een gezond en klachtenvrij gebit dat goed functioneert en esthetisch acceptabel is. Parodontaal onderzoek moet tenminste omvatten: extra- en intraoraal onderzoek om andere dan parodontale afwijkingen op te sporen of uit te sluiten, het maken van een uitgebreide parodontiumstatus, vastleggen van de aanwezigheid van plaque/biofilm en tandsteen, opsporen van afwijkingen aan tanden en/of implantaten, beoordelen van eventuele occlusale- of articulatiestoornissen, beoordelen van kwalitatief goede röntgenfoto's waarop het gehele implantaat mét omringende weefsels is afgebeeld en waarop niet alleen de bothoogte maar ook patronen van botafbraak goed te zien zijn. Daarnaast moet worden vastgesteld of er verband kan bestaan tussen eventuele systemische ziekten bij de patiënt en zijn parodontale conditie. Tenslotte moet worden bekeken of er risicofactoren zijn die een rol kunnen spelen bij het ontstaan en de progressie van parodontitis/peri-implantitis zoals roken, hart- en vaatziekten, diabetes, zwangerschap etc.

Met deze gegevens wordt de diagnose gesteld en kan een prognose gegeven worden, met en zonder behandeling. De patiënt moet worden geïnformeerd over het meest ideale behandelplan maar ook over alternatieven en de risico's die hij loopt als hij niet behandeld wordt (24/7 blootstelling aan bacterieproducten en afweerstoffen én op termijn gebitsverlies). In Nederland zijn we gewend, en sinds kort ook verplicht, een begroting voor een behandeling te geven. De behandeling komt overeen met het Nederlandse paroprotocol, te beginnen met voorlichting en instructie en waar mogelijk sturen in risicofactoren b.v. roken. In 13 punten wordt samengevat welke behandelingen van toepassing kunnen zijn, variërend van alleen reinigen van de worteloppervlakken tot resectieve en regeneratieve chirurgische behandelingen om diep gelegen ontstekingen te elimineren. Het gebruik van antimicrobiële middelen kan worden toegepast om pathogenen te reduceren, te elimineren

of om de bacteriesamenstelling te veranderen in een minder pathogene. Er is in het parodontale behandelplan ruim aandacht voor reconstructieve behandelingen als voorbereiding op implanteren. Implanteren behoort in de USA tot het domein van de parodontoloog. Het resultaat van behandeling staat of valt met een gedegen "maintenance therapy" wat behalve frequent monitoren van de parodontale en peri-implantaire conditie ook interventie betekent: gebitsreiniging om de plaque, biofilm, verkleuringen en tandsteen te verwijderen. Dus controles én behandeling hetgeen ook kan betekenen: herbehandeling van downhill-plaatsen.

Het verdient aanbeveling voor iedereen die in de mondzorg werkt, maar zeker ook voor zorgverzekeraars, om via eerder genoemde AAP-site het artikel nog eens door te lezen. Iedere behandelafase wordt puntsgewijs en volledig beschreven. En, zoals gezegd, er staat meer wetenswaardigs op die site! •

JAN JANSEN

PARO
PRAKTIJK GRONINGEN • PARODONTOLOGIE EN IMPLANTOLOGIE

PPZ Parodontologie
Praktijk Zwolle
parodontologie & implantologie

PPT Parodontologie
Praktijk Twente

PPF PARODONTOLOGIE PRAKTIJK FRIESLAND
PARODONTOLOGIE • IMPLANTOLOGIE

PARODONTOLOGIE
PRAKTIJK EMMEN

UMCG Centrum voor Tandheelkunde en Mondzorgkunde

<PPZ ZWOLLE

<PPT ENSCHEDE

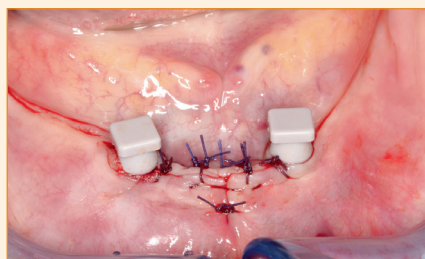
<PPZ ZWOLLE

> Active-in-one-day

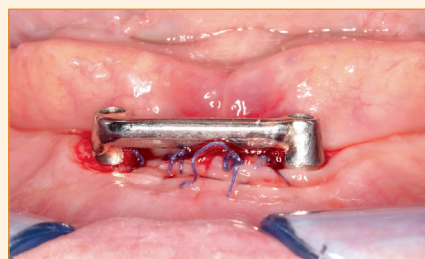
Sinds 2 jaar wordt in de locatie Veendam van de Parodontologie Praktijk Groningen de zogenaamde Active-in-one-day behandeling uitgevoerd. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de tandprothetici Jooop Toren en Marco van Tongeren, van de Tandprothetische Praktijk Toren. Patiënten die in aanmerking komen voor een overkappingsprothese in de onderkaak op twee implantaten kunnen kiezen uit twee mogelijkheden:

1. De conventionele manier van plaatsen

waarbij na de ingreep de onderprothese een week niet gedragen wordt. Na deze week worden de hechtingen verwijderd en kan de prothese tijdelijk aangepast worden en met enige voorzichtigheid gedragen worden.

2. De methode Active-in-one-day. Hierbij wordt de nieuwe prothese geheel vooraf vervaardigd. Op de dag van implanteren wordt de nieuwe onderprothese gebruikt als een boormal. Op de locaties waar de implantaten moeten komen worden in de prothese twee gaten geboord. Op geleide

van deze gaten worden de implantaten in de onderkaak geplaatst. Vervolgens worden de abutments aangebracht met daarover de afdrukkappen. Daarna wordt de wond gehecht. De tandprotheticus maakt een nieuwe afdruk met de nieuwe onderprothese. Om te voorkomen dat de abutments submucosaal verdwijnen worden 2 nieuwe afdrukkappen geplaatst. Hierna kan de patiënt naar huis. In het laboratorium wordt de steg vervaardigd en de nieuwe prothese aangepast aan de stegconstructie. In de tweede helft van de

middag wordt vervolgens de nieuwe constructie geplaatst. Deze methode biedt voor de patiënt veel comfort: er is slechts een korte gebitsloze periode van enkele uren en hij of zij kan 's avonds weer van een warme maaltijd genieten. In november vorig jaar werd de honderdste patiënt op deze manier behandeld en tot nu toe met 100% succes. ●

MADY ANN LIE

> Differentiatie Parodontologie Mondzorgkunde Groningen

Enkele jaren geleden kwam de wens naar voren bij zowel de opleiding Mondzorgkunde als de Parodontologie Praktijk Friesland om een differentiatie (diff. Paro) voor 4e jaars studenten mondzorgkunde in Groningen mogelijk te maken. In de beginfase heeft vanuit de opleiding Stella van Hoeve zich hiervoor ingezet. Hierna is dit overgenomen door Monique van Bruinisse. De diff. Paro is in het studiejaar 2011-2012 van start gegaan en behelst verdiepend keuze-onderwijs op het gebied van de parodontologie. De studenten lopen een 4-5 maandelijkse stage (2 dagen per week) in een parodontologie praktijk en behandelen voorgeselecteerde patiënten. Daarnaast zijn er diverse werkgroep sessies waarin de literatuur uitgebreid

wordt doorgenomen. Deze sessies worden dit jaar gegeven door Alina Kunnen en Lodewijk Gründemann. Verschillende onderwerpen worden besproken zoals bijvoorbeeld peri-implantitis, paro-endoproblematiek, zwangerschap in relatie tot paro en alle ins en outs van een initiële behandeling. Dit studiejaar was er na selectie plaats voor 5 studenten die in de PPF, PPT en PPZ stage lopen.

Maar waarom hebben de huidige studenten voor deze diff. Paro gekozen?

Studente Elbrig (PPF): "Ik wil beter worden in het vak door meer aanvullende kennis te verkrijgen na de basisopleiding. Door de diff. Paro krijg ik nu door hoe het echt werkt en kan ik beter verklaren waarom iets gebeurt".

Lodewijk Gründemann met de diff. Paro studenten 2012

Studente Karin (PPZ): "Tijdens de eerste jaren van de opleiding werd ik geboeid door 'Paro'. Daarover wilde ik meer te weten komen, ik werd erdoor geprikkeld. Vandaar mijn keuze voor de diff. Paro".

En wat is hun mening over de diff. Paro tot zover?

Studente Andrea (PPZ): "De opzet van de diff. Paro is dat je zowel praktijk oefent door patiëntbehandeling, maar daarnaast literatuur te lezen krijgt om de theorie te doorgronden. Met name de theorielessen zijn erg leuk". Studente Welmoed (PPF): "Je krijgt een andere kijk op parobehandelingen, met name bij de moeilijke patiënten die je anders zult doorsturen. Met de literatuursessies ga je veel dieper in op de theorie en die wordt weer toegelicht met casuïstiek. Al met al, je haalt meer uit je opleiding". Ook studente Chantal (PPT) heeft het erg naar haar zin tijdens de stage en leert veel. ●

JURGEN REIKER / MELLE VROOM

> Relatie tussen parodontitis en reumatoïde artritis

Menke de Smit zal op het congres Euro-Perio 7 de eerste resultaten presenteren van onderzoek naar de relatie tussen parodontitis en reumatoïde artritis.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd in het UMCG en is een samenwerking tussen de afdelingen Tandheelkunde en Mondzorgkunde, Reumatologie en Klinische Immunologie, Mondziekten, Kaakchirurgie en Bijzondere Tandheelkunde en Medische Microbiologie. In het kort worden achtergrond, doel

en resultaten van deze studie getoond: Er bestaat een bepaalde mate van co-existentie tussen parodontitis en reumatoïde artritis (RA). Bovendien zijn er opmerkelijke overeenkomsten in risicofactoren en pathogenese van beide aandoeningen. Momenteel wordt de parodontitis pathogeen Porphyromonas gingivalis van belang geacht in de relatie tussen parodontitis en RA, vanwege de mogelijkheid van deze bacterie om eiwitten te citrullineren. Antistoffen tegen gecitrullineerde eiwitten

(anti-CCP) zijn specifiek voor RA. Doel van dit onderzoek was het bepalen van de prevalentie van parodontitis en P.gingivalis in een transversale populatie RA patiënten. De prevalentie van parodontitis was in ons cohort RA patiënten significant hoger dan in een controle populatie uit dezelfde regio, gematched voor geslacht en leeftijd. De ziekteactiviteit van RA, uitgedrukt in klinische en serologische parameters, was significant hoger in RA patiënten met parodontitis dan in RA patiënten zonder parodontitis. Alhoewel er

geen verschil was in subgingivaal voorkomen van P.gingivalis, hadden parodontitis patiënten met RA significant hogere anti-P.gingivalis titers dan parodontitis patiënten zonder RA. Daarnaast vonden we in RA patiënten een positieve correlatie tussen auto-antistoffen specifiek voor RA (anti-CCP) en anti-P.gingivalis titers. Deze waarnemingen suggereren dat parodontitis kan bijdragen aan ziekteactiviteit van RA. ●

MENKE DE SMIT

> Noordoost Symposium voor mondhygiënist

Een datum om alvast te noteren :
Mondhygiënist Symposium
NO-Nederland
Donderdag 27 September 2012, Groningen

Ook dit jaar zal er weer een interessant symposium worden georganiseerd.
Thema: **Antibioticum**
Hoe gaan we om met antibiotische medicatie bij parodontale therapie?
Tijdens het symposium zal dieper op dit

belangrijke thema worden ingegaan. Via de websites van de parodontologie praktijken of op de site van het Wenckebach instituut kunt u binnenkort meer te weten komen over het programma en de inschrijvingsprocedure.

We verheugen ons natuurlijk op jullie aanwezigheid in Groningen.
Namens alle Parodontologie Praktijken van NO-Nederland,

ERIK MEIJER

NOORDOOST
SYMPOSIUM VOOR MONDHYGIËNISTEN SEPT. 12

> Praktijk info

PPG Lokatie Groningen Ubbo Emmiussingel 17
9711 BB Groningen
tel. 050-3130064 • fax 050 3186968
e-mail: info@parogron.nl • www.parogron.nl

PPG Lokatie Veendam Molenstreek 13
9641 HA Veendam • tel. zie PPG

PPZ Groot Weezenland 15 • 8011 JV Zwolle
tel. 038-4222003 • fax 038-4224367
e-mail: info@paropraktijkzwolle.nl
www.paropraktijkzwolle.nl

PPT Auke Vleerstraat 5 • 7521 PE Enschede
tel. 053-4300024 (4352777, collegiale lijn)
fax 053-4340151 • www.ppt-enschede.nl

PPF Bredyk 1b, 9084 AG Goutum
tel. 058-2160462 • fax 058-2160517 •
e-mail: info@parofries.nl • www.parofries.nl

PPE Boslaan 6 • 7811 GJ Emmen
tel. 0591-645005 • fax 0591-619350

UMCG Ant. Deusinglaan 1
9713 AV Groningen • tel. 050-3633092 • fax 050-3632696
Afspraken polikliniek en halitose 050-3637505

> Nieuws

PPG

Vanaf januari 2012 hebben we een nieuw gezicht in de praktijk: parodontoloog **dr. Geerten-Has Tjakkes**. Hij stelt zich graag even voor:

Ik ben geboren in het Drentse Assen en getogen in het Friese Oosterwolde. Na mijn studie tandheelkunde, die ik in 2002 in Groningen heb voltooid, ben ik werkzaam geweest in verschillende tandartspraktijken in het Noorden des lands. Daarnaast heb ik promotieonderzoek uitgevoerd bij de afdeling Mondziekten, Kaak- en Aangezichtschirurgie van het UMCG. In 2010 ben ik gepromoveerd op het proefschrift "Diagnostic assessment of chronic orofacial pain". Vanaf 2008 volgde ik de MSc-opleiding Periodontology and Implant

Dentistry aan het Academisch Centrum voor Tandheelkunde Amsterdam (ACTA). De klinische training daarvoor volgde ik aan het Centrum voor Tandheelkunde en Mondzorgkunde (CTM) in Groningen. Deze opleiding heb ik eind 2011 afgerond. Nu ben ik parttime verbonden aan het CTM en maak ik als parodontoloog deel uit van het team van de Parodontologie Praktijk Groningen. Wat mij aanspreekt in de parodontologie zijn de technische aspecten van de verschillende onderdelen van het behandeltraject, de relatie van parodontologie met de algemene gezondheid, maar bovenal het sociale contact met patiënten en verwijzers. ●

PPZ

Met het gereedkomen van de verbouwing leek het ons een goed moment om het al 23 jaar oude PPZ-logo te moderniseren en de website te vernieuwen. Op www.paropraktijkzwolle.nl kunt u het resultaat daarvan bekijken. Naast een verfrissende uitstraling is de nieuwe website toegankelijker en voorbereid om gebruik te maken van de diverse sociale media. Ook het voor velen inmiddels vertrouwde digitale verwijsformulier is verder ontwikkeld. Met deze nieuwe website hopen we onze dienstverlening weer verder te verbeteren. ●

ELLART VAN DE WEERDHOFF

Nieuwsbulletin Paro N•O•

PPG GRONINGEN

PPF LEEUWARDEN
PPT ENSCHEDE
PPZ ZWOLLE

UMCG GRONINGEN

PPT ENSCHEDE

PPG GRONINGEN
PPZ ZWOLLE